

Павло Гай-Нижник

ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ХХІ СТ.: ЧИ ГОТОВА УКРАЇНА?

ПРОДОВЖЕННЯ. ПОЧАТОК ДИВІТЬСЯ: [Чи зуміє Україна захистити свою гідросферу?](#)

Опубліковано: *Гай-Нижник П.* Глобальні виклики ХХІ ст.: чи готова Україна? // *Matrix Divergent.* – 2019. – 17 січня [Електронний ресурс]
Режим доступу: <https://matrix-info.com/2020/01/17/globalni-vyklyky-hhi-st-chy-gotova-ukrayina/>

ВІДТАК МАЙБУТНЄ СУПЕРНИЦТВО ПЛАНЕТАРНОГО МАСШТАБУ, В ТОМУ ЧИСЛІ З ЗАСТОСУВАННЯМ ВОЄННОЇ СИЛИ, РОЗГОРТАТИМЕТЬСЯ ТАКОЖ І ЗА ХАРЧОВІ РЕСУРСИ (ЗА ЗДОРОВУ ЇЖУ), А ВІДТАК І НА РОДЮЧІ ҐРУНТИ. У ЗВ'ЯЗКУ ЗІ ЗНЕВОДНЕННЯМ ПЛАНЕТИ І ЗРОСТАННЯМ НАСЕЛЕННЯ НЕБАЧЕНО ЗЛЕТЯТЬ ЦІНИ НА ПРОДОВОЛЬСТВО, БАГАТІ ДЕРЖАВИ ЗМОЖУТЬ ЗАКУПОВУВАТИ ЙОГО У НЕПОСТРАЖДАЛИХ РАЙОНІВ, АЛЕ СЛАБОРОЗВИНЕНІ

КРАЇНИ, БЕЗСУМНІВНО, ВИЯВЛЯТЬСЯ ПІД ВОГНЕМ ГОЛОДНИХ БУНТІВ.

На сьогоднішній день, понад 1 млрд жителів Землі щодня стикаються з голодом. Через 30 років від голоду і систематичного недоїдання буде страждати вже до 35% мешканців планети. Йдеться, передусім, про регіони Центральної та Південної Азії, Африки. Активно виснажуються сільськогосподарські ресурси Європи та Північної Америки, в тому числі внаслідок постійного застосування хімічно активних речовин, що покликані підвищувати врожайність тих чи інших культур, знищувати комах і т.п.

Розпад голодуючих держав стане дійсністю й дестабілізуватиме усю планету. Наша країна має унікальний аграрний потенціал. Нагадаю хоча б лише про те, що площа чорноземів України складає 27,8 млн га. За прогнозами ж експертів, українська земля здатна нагодувати 300 млн осіб, а до 2050 р. Україна здатна стати найбільшим виробником продуктів харчування у світі. Проте, аби зберегти своє аграрне лідерство Українська держава мусить зробити сільське господарство частиною «зеленої економіки»! Тож Україна має зберегти свої чорноземи, стати світовою житницею та годівницею і спромогтися посісти й втримати цей статус. Держава має бути готовою також сприйняти виклик та атаку згубних експериментів в генетиці, включно з мікроорганізмами, помноженими на щільну населеність міст тощо, адже новітні війни будуть полягати й у грандіозному знищенні посівів зернових або в отруєнні худоби тощо засобом так званих «брудних бомб»?

Усе вищезазначене є досить актуальним на сучасному етапі розвитку людства, позаяк саме останнім часом збільшується напруга у протистоянні між природою та людиною, що спричиняє до зміни клімату, виникнення чим раз більшого числа аномалій, стихійних лих тощо. Зокрема, за даними міжнародної благодійної організації «Oxfam», за останні 20 років кількість стихійних лих, викликаних погодними умовами, збільшилося вчетверо.

У доповіді «Oxfam» сказано, що з початку 2000 р. кожного року відбувалося в середньому 500 подібних катаклізмів, а в 80-х рр. ХХ ст. ця цифра становила лише 120. За той же період кількість повеней збільшилася у шість разів. Тому

сьогодні надважливим є природний (екологічний) чинник у концепції національної ідеї та в стратегії системи національної безпеки, вибору оптимальних шляхів розвитку держави, які б влаштовували людину і, разом з тим, не були б руйнівними для природи.

З року в рік світових ресурсів меншатиме, скоротиться й кількість тих держав, що згодні будуть ними ділитися, а відтак слід розвивати власні ресурси, хоч і така економіка не дає швидких прибутків, необхідно розпочати зусилля із підготовки до локалізації основних галузей економіки і сільського господарства (усе слід намагатися виробляти тут). Отже проблеми екології (лісів, води, ґрунту, повітря тощо) є питанням національної безпеки, а відтак потреба збереження надр і чистого природного середовища має стати однією зі складових національної ідеї!

Разом з тим глобальні спраги, голод, природні катаклізми, локальні війни тощо здійматимуть великі міграційні хвилі, що вже спричинили в Західній Європі «кризу біженців», а в перспективі перетворяться на цунамі великого переселення народів. Значний притік мігрантів створює не лише серйозне фінансове та продовольче навантаження на країни прибуття, а й несуть із собою хвороби, релігійне та культурне протистояння, соціальне навантаження (неповагу до норм та традицій країн перебування), трансформацію трудового та людського потенціалу, що обумовлені структурою міграційних потоків, зростання ксенофобії і злочинності за національною ознакою й, зрештою, терористичну загрозу і внутрішні вибухи громадянських конфліктів.

Ми маємо величезні перспективи у розвитку промисловості, літакобудуванні, космічних технологіях, військово-промисловому комплексі та у високоточній ІТ-сфері. Проте чи готова Україна інтелектуально-технологічно увійти в нову епоху людства, яка буде пов'язана з альтернативною енергією, космічними нано-технологіями, генною інженерією та штучним інтелектом?

Світ переступив поріг епохи генетичної революції й окремі досягнення генної інженерії вже вступають у протиріччя зі світоглядними основами, торкаються традиційних уявлень про життя і смерть, материнство і батьківство, любов і піклування, харчування тощо.

У недалекому майбутньому, завдяки інноваційним технологіям в біології, робототехніці, штучному інтелекту, прогресивним матеріалам, цивілізація зможе змінити саму природу людини, що стане переломним зрушенням, яке дозволить здійснити заповітну мрію людей – перемогти хвороби, збільшити тривалість життя, розкрити невідомі раніше можливості людського організму. Роботи-помічники, роботи-солдати, роботи в промисловості – цілковита автоматизація виробництва буде коли-небудь дешевше виносу робочих місць в країни, що розвиваються й, зрештою, позбавить потреби залучення міграційної дешевої робочої сили. З вибухом технологій постануть й новітні загрози, подібні до футуристичного сюжету в «Матриці», нові види терору й дійсністю може стати навіть «бунт машин».

Від рівня наукових технологій залежатиме й обороноздатність держави. Часи танкових клинків минули, їм на зміну йдуть мережецентричні війни, принципи яких випробували війська США у кількох локальних війнах, а також доктрини якісно нових мобільних бойових систем майбутнього (Future Combat Systems, FCS). Нині власні доктрини мережецентричної війни розробляють Швеція (Network Based Defence), Великобританія (Network Enabled Capability) та інші країни. Відбувається комп'ютеризація наукоємних озброєнь на базі космічних і лазерних технологій, кібер-військ, оновлення ракетно-космічних військ, осучаснюються усі види бойової авіації та наземних військ, здійснюється озброєння мініатюрними високоточними боєприпасами майбутнього та вже триває заміна солдатів-людей роботами-воїнами й безпіотною космічною авіацією, виявляються можливості поєднати повітряну, наземну, надводну і навіть космічну техніку в рамках цілісних бойових комплексів тощо. Тож новітня воєнна доктрина та прагнення України має полягати в

національній ідеї та безпековій стратегії щодо її входження до кола найсильніших і найсучасніших збройних потуг світу з новітнім науково-технологічним військово-промисловим комплексом, здатним відродити й свій ядерний потенціал. Така мета має також стати одним з елементів її національно-стратегічного концепту набуття статусу одного з провідних військово-геополітичних гравців на євразійському просторі поряд з НАТО (чи у його складі), Китаєм, Індією та Росією.

Проте, аби вижити та посісти провідне місце у прийдешній новій епосі, Україна мусить звести до мінімуму корупцію, модернізувати національну економіку та технології, надавати і забезпечувати пріоритет у розвитку мережі освіти та сучасної наукової думки, побороти тенденцію до примітивізації суспільно-політичної думки, плекати просвітництво, зберегти власну культурну спадщину й створити найсприятливіші умови для розвитку національної сучасної культури, мистецтва й літератури тощо. Нація мусить через засоби м'якої сили розпочати власну мовну й культурну експансію у планетарному вимірі, поширювати свої традиційні й продукувати новітні гуманітарні та цивілізаційні цінності!

ДИВІТЬСЯ ПРОДОВЖЕННЯ ДАЛІ: [Національні цілі як елемент новітньої національної ідеї](#)